

Los of *vast*?

Eindscriptie 2002 van Elke Leewens
Pabo Haarlem

Begeleidingsdocent: Henk Schweitzer

Conclusie

Uit veel van de testen blijkt dat veel mensen een inconsequent handschrift hebben. Veelal is de gebruikte schrijfmethode hier de oorzaak van. Veel mensen leren een verbonden cursief handschrift aan op de basisschool. Zodra zij echter de mogelijkheid krijgen hun eigen handschrift te bepalen kiezen zij voor het losse schrift. Meestal is dit geen blokschrift te noemen omdat het uit verbonden en losse letters bestaat. Daarbij worden de kleine letters vaak ten onrechte gecombineerd met de hoofdletters. Deze mensen zijn op de basisschool niet goed tot een eigen consequent handschrift begeleid. Zij hebben niet de blokletters leren schrijven en gebruiken daarom de letters van het verbonden schrift en hoofdletters tussen de blokletters. Daarbij hebben zij geleerd om verbonden te schrijven en de meeste mensen komen hier niet zomaar vanaf, terwijl zij dat misschien wel zouden willen. Een half verbonden, half los schrift is het gevolg.

Zouden deze mensen op de basisschool goed begeleid zijn naar een blokschrift hadden zij een stuk minder last van een inconsequent handschrift. Ze wisten dan welke letters in het blokschrift te gebruiken en waren erop gewezen de letters allemaal los te schrijven.

Met mijn onderzoeken is bewezen dat de snelheid van het schrijven van de verschillende schriften wel verschillen. Dit verschil blijkt echter voor kinderen afhankelijk te zijn van dat wat ze gewend zijn en bij volwassenen is er een minimaal verschil in snelheden (een inconsequent combinatie- handschrift is het snelst, maar zeker niet het mooist). Dit minimale verschil is te verklaren doordat er vaak nog midden in een 'verbonden woord' de pen van het papier gehaald wordt. Dit kan zijn doordat het woord te lang is voor een schrijfbeweging of doordat er tussendoor nagedacht moet worden. Dit laatste zie je ook duidelijk terug in de stoppen die gemaakt worden midden in woorden. Er moet nagedacht worden over spelling van het woord, een verbinding tussen letters, of wat er ook alweer moest staan. Dit is dan ook direct het voordeel van het blokschrift. Tijdens het schrijven hebben de hersenen de kans om te denken over het verloop van het woord zonder dat daarvoor gestopt moet worden met schrijven. Ook het nadenken over spelling van woorden krijgt meer tijd zonder dat daarvoor het schrijfproces stil gezet moet worden.

Kinderen hebben vaak het gevoel dat het los schrijven sneller gaat en vinden het ook daardoor prettiger schrijven. Zij halen ook meer voldoening uit het losschrijven en vinden dit mooier. De lettervormen zijn makkelijker aan te leren en dit scheelt een heleboel wanhopige kinderen wie het in (begin) groep 3 (en soms later nóg niet) gewoon niet lukt om een mooie cursieve lus te maken.

Natuurlijk zijn er ook nadelen aan het blokschrift verbonden. Een van de grote nadelen van het blokschrift is dat sommige letters erg veel op elkaar lijken. De p, d en b lijken veel op elkaar wat voor kinderen verwarring schept. Daarnaast is er de natuurlijke trekkende beweging in het blokschrift niet, die een doorgaande lijn in het schrift trekt.

Een ander nadeel is dat kinderen goed de afstanden tussen letters en woorden moeten kunnen bepalen. Wanneer de kinderen dit inzicht van woord- en zinsbeeld niet hebben, zullen de teksten uitlopen tot reeksen achter elkaar geschreven letters. Er ontstaat geen goed woordbeeld en het proces van het leren lezen wordt hierdoor verstoord. Echter wanneer kinderen deze afstanden vanaf jongs af aan leren bepalen zullen zij hierin vrijwel altijd een goede weg gaan.

Wanneer men gewoon in groep drie van de basisschool zou beginnen met het aanleren van het blokschrift zou het probleem nog een stuk minder groot zijn. Zij zouden nooit over hoeven te stappen van het aan elkaar schrijven naar los schrijven en van verbondenschrift letters op blokletters. Geen verwarring dus.

Daarbij liggen de vormen van de letters van het blokschrift dichter bij de vormen van leesletters en is dus ook die omschakeling en verwarring minder groot.

Mijn advies

Op basis van de door mijn onderzoeken verkregen resultaten, wil ik adviseren om van kleuter af aan het blokschrift aan te leren. Dit blokschrift moet rechtop staan, zonder (lichte) helling. Overigens blijven de oefeningen van de schrijfpatronen bij de kleuters en eventueel groep drie nuttig voor de fijne en grove motoriek (oog-handcoördinatie, symmetrie, pengreep en dergelijke).